

zvracení, migrény, mentální deprese, vypadávání vlasů, poševní plísňová onemocnění a řadu dalších. včetně změny tělesné váhy a ztráty libida (pohlavní touhy).^{22,23} Riziko úmrtí je u žen užívajících pilulky větší než u těhotných.²⁴

• Praktické závěry

1) Vyhraďte progesterinové pilulky působí primárně jako abortivum tím, že ovlivňuje děložní fázi těhotenství a prakticky nepolačují ovulaci. Kombinované pilulky jsou možná abortivní méně často. Avšak oba druhy mohou být v některém z cyklů ženy abortivem. Proto je nemožno užívat ženy, které chtějí brát ohled na případně nové počaté dítě.

2) Žena, která chce pečovat o své zdraví, nebude volit hormonální pilulky.

• Existuje neškodná a efektivní alternativa?

Ano. Ve stejné době, kdy farmaceutické společnosti vyvinuly pilulky a tělíska, poskytl jiné výzkumy bezpečnou, zdravotní a přirozenou metodu, která má stejnou účinnost jako ony. Je to symptotermální metoda přirozeného plánování rodičovství.

Další informace poskytuje Liga pár páru, organizace, která symptotermální metodě vyučuje od roku 1971.

Odkazy

- 1) R. Uzel, Ženské otázky, Praha 1987, 74.
- 2) Ralf G. Rahwan, „Pharmacological approaches to birth control“, 1. část, *U.S. Pharmacist*, říjen 1977.
- 3) Letáček Ministerstva zdravotnictví, školsví a sociální péče USA, č. 1066, 1963, 27.
- 4) Výbor sdružení amerických lékařů pro lidskou reprodukci, „Evaluation of intrauterine contraceptive devices“, *Journal of the American Medical Association*, 199-9, 27. února 1967, 155.
- 5) Robert A. Haecher, et al., *Contraceptive Technology*: 1978-1979 (New York: Irvington, 1978), 36.
- 6) Robert Edwards, „The physiologist and contraception“, práce předložená Konferenci pro výzkum plánování rodiny v Exeteru, Anglii, 1971.
- 7) Thomas W. Hilgers, „The intrauterine device: contraceptive or abortifacient?“, *Minnesota Medicine*, červen 1974, 493-501.
- 8) Thomas W. Hilgers, znovu otištěno v časopise *Marriage and Family Newsletter* s dodatky, 5-1, 2, 3, leden-březen 1974, 14.
- 9) Markku Seppala et al., „Pregnancy-specific beta-glycoprotein and chorionic gonadotropin-like immunoreactivity during the latter half of the cycle in women using intrauterine contraception“, *Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism* 47:6, 1978, 1216.
- 10) Hilgers, *Minnesota Medicine*, op. cit., 497.
- 11) „Pelvic inflammatory disease in IUD users“, *F.D.A. Bulletin*, květen-červenec 1978, 19. Viz rovněž: V. Beralová, „Reproductive mortality“, *British Medical Journal*, 15. září 1979, 633.
- 12) Christopher Tietze, „Intrauterine contraception: a research report“,

Studies in Family Planning, č. 36, 1968, 36.

- 13) *Physicians' Desk Reference*, 33. vydání (Oradell, New Jersey: Medical Economics Company/Litton Industries, 1979), 1254.
- 14) Seale Laboratories, „For the Patient: Cu-7 Brand of Intrauterine Copper Contraceptive“, (Chicago: G.D. Seale, 1. srpna 1977), 7-9.
- 15) *Federal Register* 41:236-7, prosince 1976, 53634. Podobně v letáčku pro uživateleky perorální antikoncepce Cliest®.
- 16) J. Richard Croul citován v *FDA Consumer*, HEW publikace č. 76-3024, přetištěno z května 1976.
- 17) Malcolm Potts and Peter Diggory, *Textbook of Contraceptive Practice* (Cambridge, Anglie: Cambridge University Press, 1969), 99.
- 18) Daniel R. Mishell, „Current status of oral contraceptive steroids“, *Clinical Obstetrics and Gynecology* 19:4, prosinec 1976, 746.
- 19) Alan Guttmacher, „Prevention of conception through contraception and sterilization“, *Gynecology and Obstetrics*, Carl H. Davis, ed., Vol. 1, Ch. 22N, prosinec 1966, 8.
- 20) Russ Wilks citován ve sdělení agentury United Press International vytištěném v *Cincinnati Post*, 11. ledna 1973.
- 21) *Federal Register*, loc. cit.
- 22) Podrobný popis pro pacientky, Úřad pro potraviny a léčiva z 13. dubna 1978.
- 23) Letáček pro uživateleky perorální antikoncepce Cliest®.
- 24) Valerie Beralová, „Reproductive mortality“, *British Medical Journal*, 15. září 1979, 632-634.

Liga pár páru České republiky, o.s.

David a Michaela Prentisovi

Fügenerova 143/9

272 01 Kladoňo

Tel.: 312 686 642.

www.lpp.cz, lpp@lpp.cz

© Liga pár páru 1980, 1998.

Nitroděložní tělíska a hormonální antikoncepce

Některá fakta k usnadnění odpovědné volby

Dnešní manželské páry mají k dispozici celou řadu způsobů regulace počtů a mohou se svobodně rozhodnout, který z nich použít. Zodpovědní manželé budou chtít své rozhodnutí zakládat na spolehlivých informacích. Manželé, kteří se nechtějí zabývat účinky a důsledky své volby, rozhodují vlastně jen o tom, kdo provede výběr za ně.

Oblast regulace počtů je zaměřená nejen tím, že výběr jedné metody proti druhé značně ovlivní citové pohnutí, ale také nedostatkem přístupných vědeckých informací o působení a důsledcích různých forem antikoncepce. Tento letáček nabízí informace o pilulkách a nitroděložních tělískách, které patří k dnes často používaným metodám regulace počtů.

• Co je nitroděložní tělísko?

Nitroděložní tělísko, známé u nás původně pod názvem DANA, je různě tvarovaný kus relativně nereaktivní umělé hmoty (polyetylénu), který zavede lékař do děložní dutiny za účelem regulace porodnosti. Některé z novějších typů tělísek obsahují aktivní chemické látky jako progesteron nebo měď, které se pomalu rozpouštějí a lokálně zvyšují jejich účinek.

• Jak nitroděložní tělísko působí?

Nitroděložní tělísko prakticky neovlivňuje ovulaci nebo oplodnění (početí). Svého účinku dosahuje v první řadě tím, že zabraňuje nidaci, tj. uhnzdění nově počatého dítěte v děložní sliznici (endometriu). Jak píše dr. R. Uzel: „Gloálně můžeme říci, že v důsledku zavedení IUD (Intra

Uterine Device) [nitroděložního tělíska] se v dutině děložní vyvolá obranná reakce na cizí těleso. Uvedou se do zvýšené pohotovosti imunitní mechanismy, a tím se vytvoří nepřiznivé prostředí pro uhnízdění vajíčka, také však přímo nepřátelské prostředí pro mužské spermie...⁴¹ Vzhledem k prvnímu z těchto dvou účinků je tedy tělísko abortivem.

• Co je abortivum?

Abortivum je prostředek, který způsobuje potrat zá-
sahem do vývoje dítěte počatého v lůně? Ministerstvo zdravotnictví, vzdělání a sociální péče Spojených států definovalo potrat následujícím způsobem:

„Všechna opatření, která narušují životaschop-
nost zygoty (oploďtělého vajíčka) v kterékoli do-
bě mezi okamžikem oploďtění a ukončením porodu
jsou přesně vzato zákroky vyvolávajícími potrat.“⁴³

• Jak hodnotí účinek tělíska odborníci?

Podle Výboru sdružení amerických lékařů pro lidskou reprodukci: „...se působení nitroděložního tělíska zdá být jednoznačným lokálním jevem. To, že tento prostředek znemožňuje nidaci už oploďtělého vajíčka, považujeme za nejpravděpodobnější mechanismus jeho působení.“⁴⁴ Nidaci v děložní sliznici získává dítě od svého druhého týdně výživu pro další vývoj.⁵

Dr. Robert Edwards řekl v příspěvku předneseném na Konferenci o výzkumu plánovaného rodičovství v anglickém Exeteru r. 1971: „Většina vědců dnes uznává, že účinek [tělíska] se u mnoha [živočišných] druhů včetně člověka projevuje na uhnízdění vajíčka.“⁴⁶ Ve výčerpávajícím přehledu více než 400 článků k tomuto tématu uzavřel dr. Thomas Hilgers: „Ve světle běžně přijímaných lékařských definic antikoncepce, abortiva, těhotenství, početí a potratu je vidět, že vzhledem ke svému primárnímu účinku musí být nitroděložní tělísko zařazeno mezi abortiva.“⁴⁷

• Jak znemožňuje nitroděložní tělísko nidaci?

Dr. Hilgers zaznamenal několik možných vysvětlení účinku tělíska, mezi nimiž jsou děložní stahy, chronická infekce a vylučování protiláték, jež mohou nový život při vstupu do dělohy zničit.⁸

• Má nitroděložní tělísko další abortivní účinky?

Ano... Subklinická těhotenství se vyskytovala ve 12 až 44% cyklů žen užívajících tělísko, “ podle studie dr. Marku Seppaly ze Všeobecné univerzitní nemocnice v Helsinkách.⁹ Podle výsledků 18 studií pacientek s nitroděložními tělísky bylo 28,6% těhotenství potraceno a dalších 8,4%

bylo mimoděložních a vyžadovalo chirurgický zákrok. V uhlazeném jazyce medicíny nitroděložní tělísko přispívá tedy k „promrhání“ 37% plodů z těchto těhotenství.¹⁰

• Má nitroděložní tělísko vliv na zdraví ženy?

Ano. Může způsobit vážné komplikace, které zahrnují krvácení, infekce v pánevní oblasti, mimoděložní těhotenství a perforaci dělohy. Ty mohou být příčinou trvalé neplodnosti. Většinu případů řeší chirurg, některé mohou způsobit i smrt.^{11,12,13} Výrobci nitroděložních tělísek uvádějí v brožurce pro pacientky 31 možných komplikací.¹⁴ Po zavedení tělíska do dělohy zůstává v pochvě viset konec vláčka, které je k němu připevněno. Toto vláčko představuje trvalé spojení mezi dělohou a pochvou a umožňuje bakterii z pochvy přistup do jinak sterilní dělohy. V USA, kde se užívatelky soudí s výrobci o milionové náhrady způsobených škod, se tělísko dnes již prakticky nepoužívají. Výrobci nacházejí namísto toho odbytiště v rozvojejších zemích a ve východní Evropě, kde nejsou uživatelky ještě dost informované a nepoživají právní ochrany, umožňující jim požadovat odškodné.

• Praktické závěry

1) I když skutečná podstata působení nitroděložních tělísek ještě není bezpečně známa, nedá se rozumně pochybovat o tom, že dosahují svého účinku regulace porodnosti časným potratem, pokud k otěhotnění došlo, a je tedy nesprávné je označovat výrazem „antikoncepce“.

2) Žádá žena, která má úctu k životu od početí, si nezvolí nitroděložní tělísko pro regulaci porodnosti.

3) Nitroděložní tělísko je vážným nebezpečím pro zdraví ženy a pro její budoucí schopnost počít a donosit dítě.

• Co je hormonální antikoncepce?

Hormonální antikoncepce, či „pilulky“, jsou ústí přijímané drogy složené z umělých hormonů. Obvykle se užívají za účelem regulace porodnosti po dobu 21 až 28 dní. Existují dva druhy těchto pilulek. Kombinované obsahují estrogen a progesterin, druhý typ, někdy nazývaný minipilulka, jen progesterin.

• Jak působí hormonální antikoncepce?

Mechanismy, kterými dosahují pilulky svého efektu regulace porodnosti, řadíme do třech kategorií:

- 1) Působení hormonů v kombinovaných pilulkách obvykle, ne však vždy, potlačuje ovulaci.
- 2) Změny v genitálním ústrojí, včetně nepřiznivých změn cervikálního hlenu, ztěžují spermiím dosažení vajíčka.

3) Změny endometria znemožňují uhnízdění vajíčka.¹⁵

Pilulky mohou způsobit potrat. Dr. J. Richard Crout, ředitel oddělení léčiv Úřadu pro potraviny a léčiva Spojených států se touto možností zabýval a zdůraznil, že: „Pilulky mění normální endokrinní mechanismus menstruačního cyklu, a tím znemožňují ovulaci a mění charakteristiku dělohy tak, že není schopna přijmout oploďtělé vajíčko.“¹⁶ (zduřaznění přidáno). Kombinované pilulky z konce šedesátých let byly silnější než dnešní. Dr. Malcolm Potts a dr. Peter Digory zmiňují ve své knize *Textbook of Contraceptive Practice* (Učebnice antikoncepční praxe) studii, při které došlo k nečekané ovulaci ve dvou až deseti procentech cyklů.¹⁷ Je pravděpodobné, že k ovulaci dochází při dnešních pilulkách s nižšími dávkami hormonů častěji. Důsledek změn endometria, které jsou součástí působení kombinovaných pilulek, dále rozebírá Daniel R. Mishell z katedry lékařství na univerzitě Jižní Kalifornie: „[Kombinované pilulky] dále mění endometrium tím, že žlázy vylučující méně glykogenu, a blastocyst [vyvíjející se nové dítě] má pro přežití v děložní dutině k dispozici méně energie.“¹⁸

Dr. Alan Guttmacher, dřívější předseda *Planned Parenthood* (Plánované rodičovství), popsal účinek kombinovaných pilulek na endometrium takto: „Poskytuje obraz vyčerpáných, neúčinných žláz... Vzhled endometria se tak znatelně liší od normální děložní sliznice před menstruací, že je nutno pochybovat o tom, že by mohlo podpořit nidaci oploďtělého vajíčka.“¹⁹

Výhradně progesterinové pilulky jsou ještě důslednějším abortivem. Když laboratoře Syntex, Inc. vyvinuly tyto pilulky, mluvíci Russ Wilks prohlásil, že, „Nebrání ovulaci... Zdá se, že mění děložní sliznici tak, že se v ní nemůže uhnízditi oploďtělé vajíčko.“²⁰ Později potvrdil Úřad pro potraviny a léčiva na základě podrobné klasifikace pacientek používajících orální antikoncepci, že, „o výhradně progesterinové antikoncepci víme, že mění cervikální hlen, způsobuje progesterinové změny na endometriu, zabráňuje uhnízdění vajíčka a u některých pacientek potlačuje ovulaci.“²¹

• Má hormonální antikoncepce vliv na zdraví ženy?

Ano. Pilulky, jak bylo prokázáno, způsobují defekty krevní srážlivosti. Mohou mít za následek záněty žil, plícní embolie, mozkové příhody, infarkty nebo slepotu. Výrobci přiznávají také zvýšené riziko rakoviny, nemoci jater a žlučníku a mezi nežádoucími účinky jmenují např.